ISSN 0132-5930

БАРВІНОК

ЖУРНАЛ ЦК ЛКСМУ ТА РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ РАДИ ВСЕСОЮЗНОЇ ПІОНЕРСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ІМЕНІ В. І. ЛЕНІНА ДЛЯ ШКОЛЯРІВ МОЛОДШИХ КЛАСІВ
Журнал нагороджений Почесною Грамотою Президії Верховної Ради Української РСР

№ 3
БЕРЕЗЕНЬ
1979

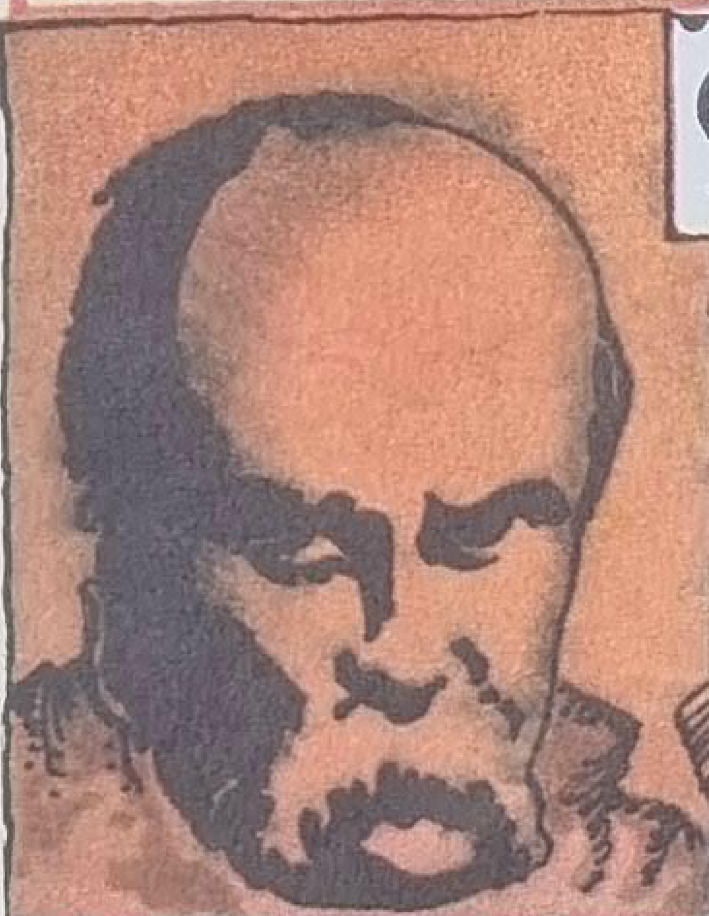
НАВІКИ РАЗОМ

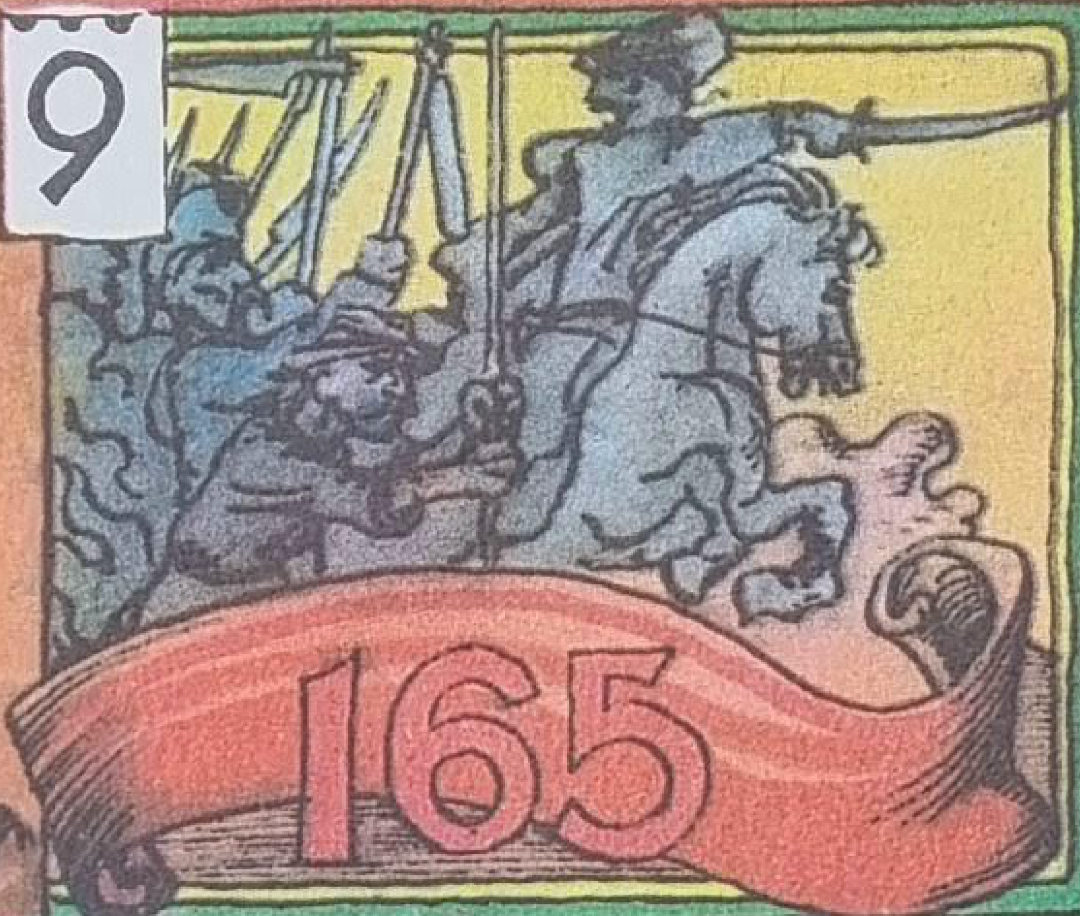
Цими днями в містах і селах, на заводах і фабриках, в палацах культури й школах проходять зустрічі, святкові концерти, різноманітні конкурси й виставки, присвячені 325-річчю возз'єднання України з Росією.

МІЖНАРОДНИЙ ЖІНОЧИЙ ДЕНЬ

Привітаймо, друзі, з цим радісним святом бабусь, мам, сестричок!

Прекрасні твори великого Кобзаря ви добре знаєте: як були малими, вам читали їх батьки й вихователі. А тепер самі вчите напам'ять вірші з «Читанки»:

Встала й весна, чорну землю
сонну розбудила,
уквітчала її рястом,
барвінком укрила...

Нині минає 165 років від дня народження Т. Г. Шевченка — великого українського поета, художника, революційного демократа.

День Паризької комуни. У 1871 році, доведені до відчаю утисками й голодом, повстали трудящі Парижа. Сімдесят два дні проіснувала Паризька комуна, але трударі усього світу й сьогодні пам'ятають славний подвиг комунарів, які сміливо вийшли під червоним революційним прапором на бій за волю і справедливість.

Перемога Великого Жовтня надихнула трудящих багатьох країн на революційну боротьбу. 60 років тому було проголошено Угорську Радянську республіку. 133 дні змогли протриматись угорські патріоти в двобої з контрреволюцією.

МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ ТЕАТРУ

Станіслав РЕП'ЯХ

Малюнок О. СЕНЧЕНКО

ПІСНЯ ПРО ДРУЖБУ

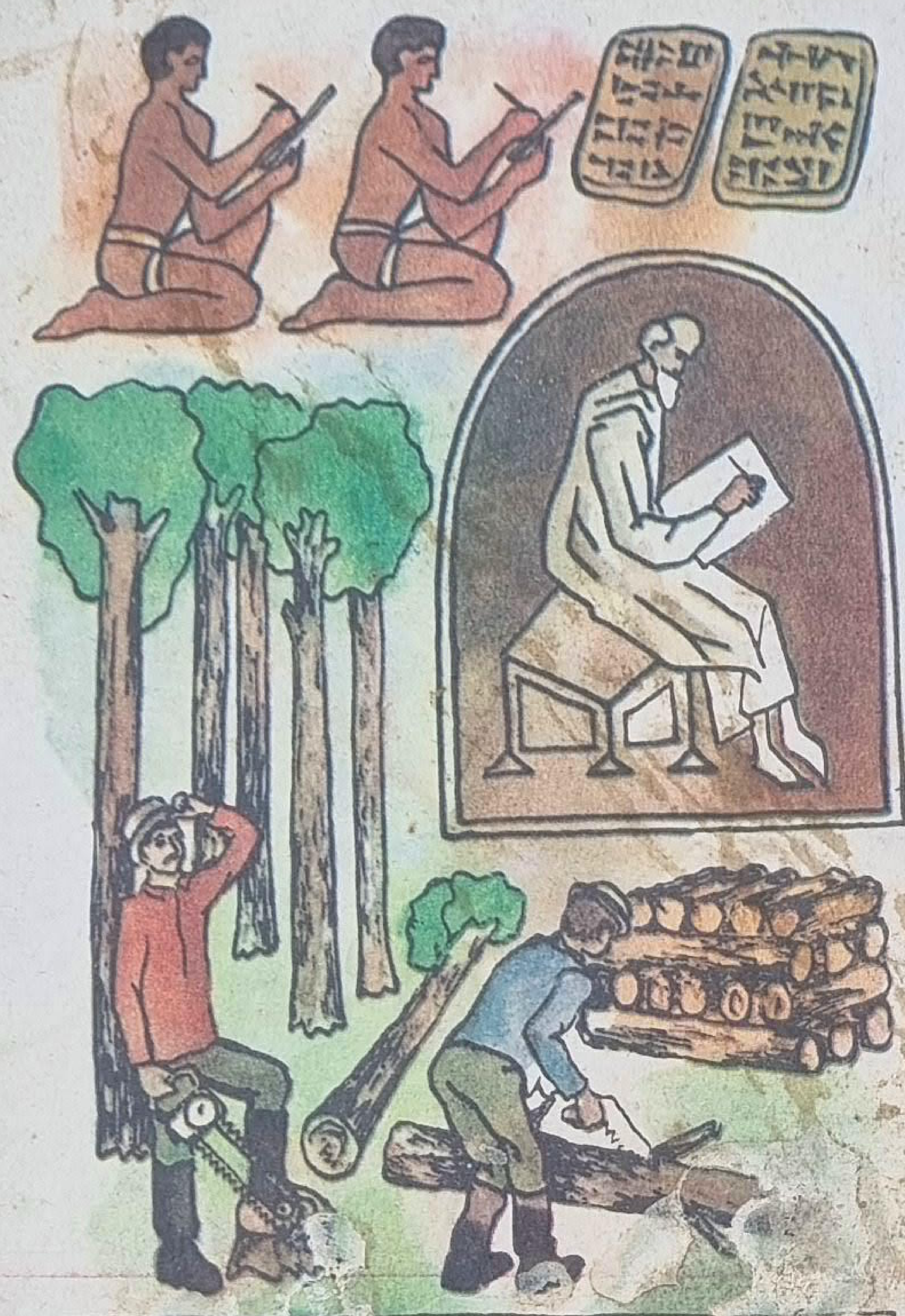
Там, де голуба красуня Цата *
Поміж берегів зелених в'ється,
Три сестриці люблять воду брати
У дзвінкі золочені відерця.
А що перша сестронька — Росія,
З довгою пшеничною косою,
І очима дивовижно-синіми,
Що хвилюють тихою красою.
А що друга — Білоруссю зветься.
Схожа на зарошені світання,
Доброту і щедрість її серця
Не вкладеш ні в які порівняння.
А що третя — рідна Україна.
Карока дівчина привітна,
З долею ясною тополиною,
У вінку з веселого барвінку.
Три сестриці, славні та багаті,
Сонце Жовтня осява їх вроду.
Скільки світу білому стояти,
Стільки разом брать їм чисту воду!

---

* Цата — річка, що протікає в місцевості, де сходяться кордони трьох республік — РРФСР, БРСР, УРСР.

ЖИВИ, КНИГО!

Чи знаєш ти, друже, як люди робили книги раніше? Їх «писали» на глині, на корі дерев, на шкурі тварин... І лише згодом — на папері. Одну книгу переписували рік, а то й більше.

Тепер книги друкують. Багато, швидко... Але ж і читачів стало більше!..

Твій підручник — добра, розумна книга. Найперший помічник і порадник.

А чи задумувався ти, як його зроблено?

...Стояв могутній віковий ліс. Прийшли люди, приїхали машини. Почали заготовляти ліс — пиляти, обробляти, вантажити та відправляти на фабрику. Там з дерева зробили папір.

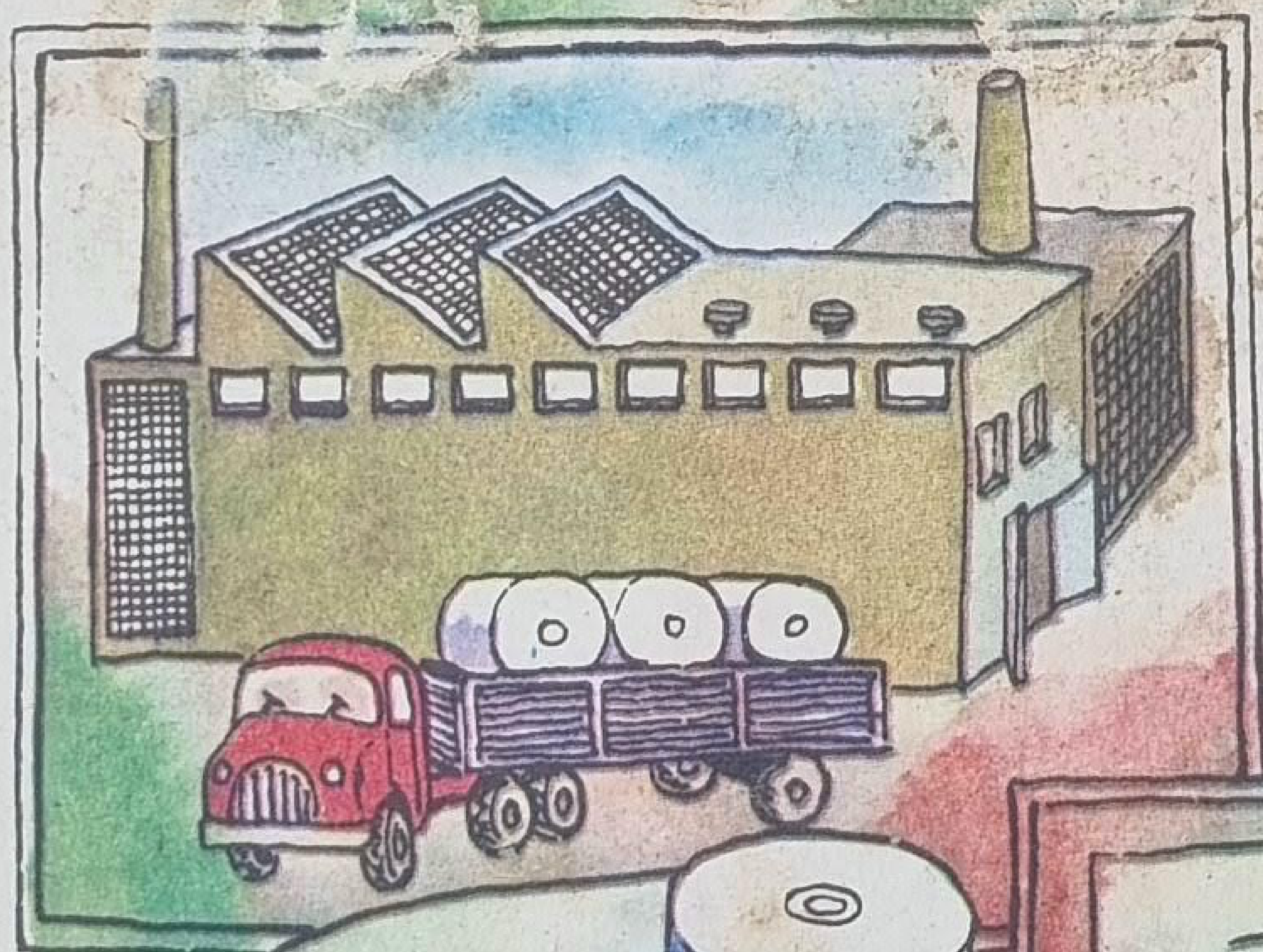
Хіміки в цей час виготовляли фарби. Для чого? Почекай...

Твій підручник написали досвідчені вчені, вчителі, які багато знають і вміють. Вони просто й дохідливо розповідають про безліч цікавих, складних речей!

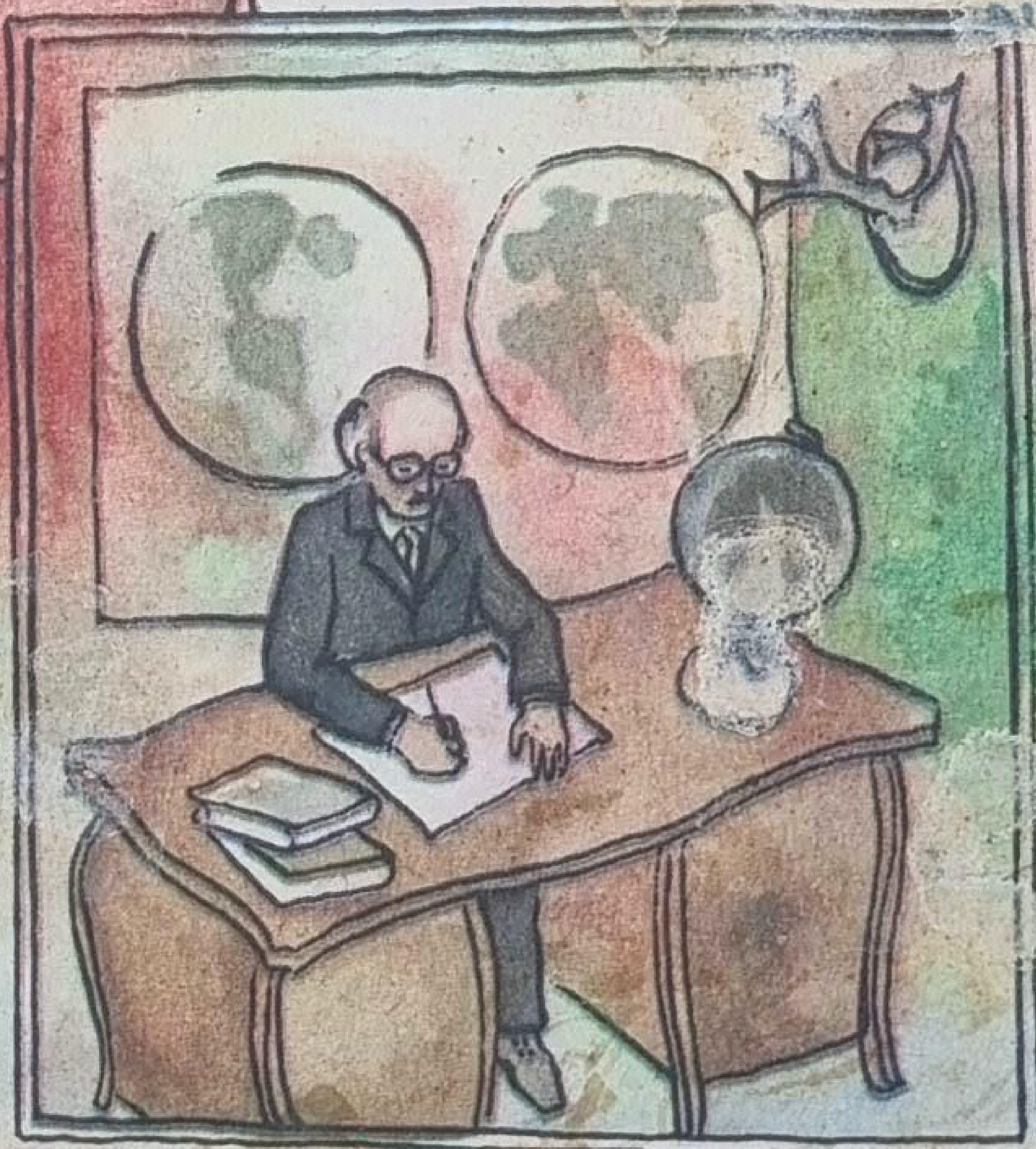
І от книга написана! Тепер вона потрапляє до видавництва. Там її готують до здачі в друкарню.

Тим часом художник робить малюнки-ілюстрації.

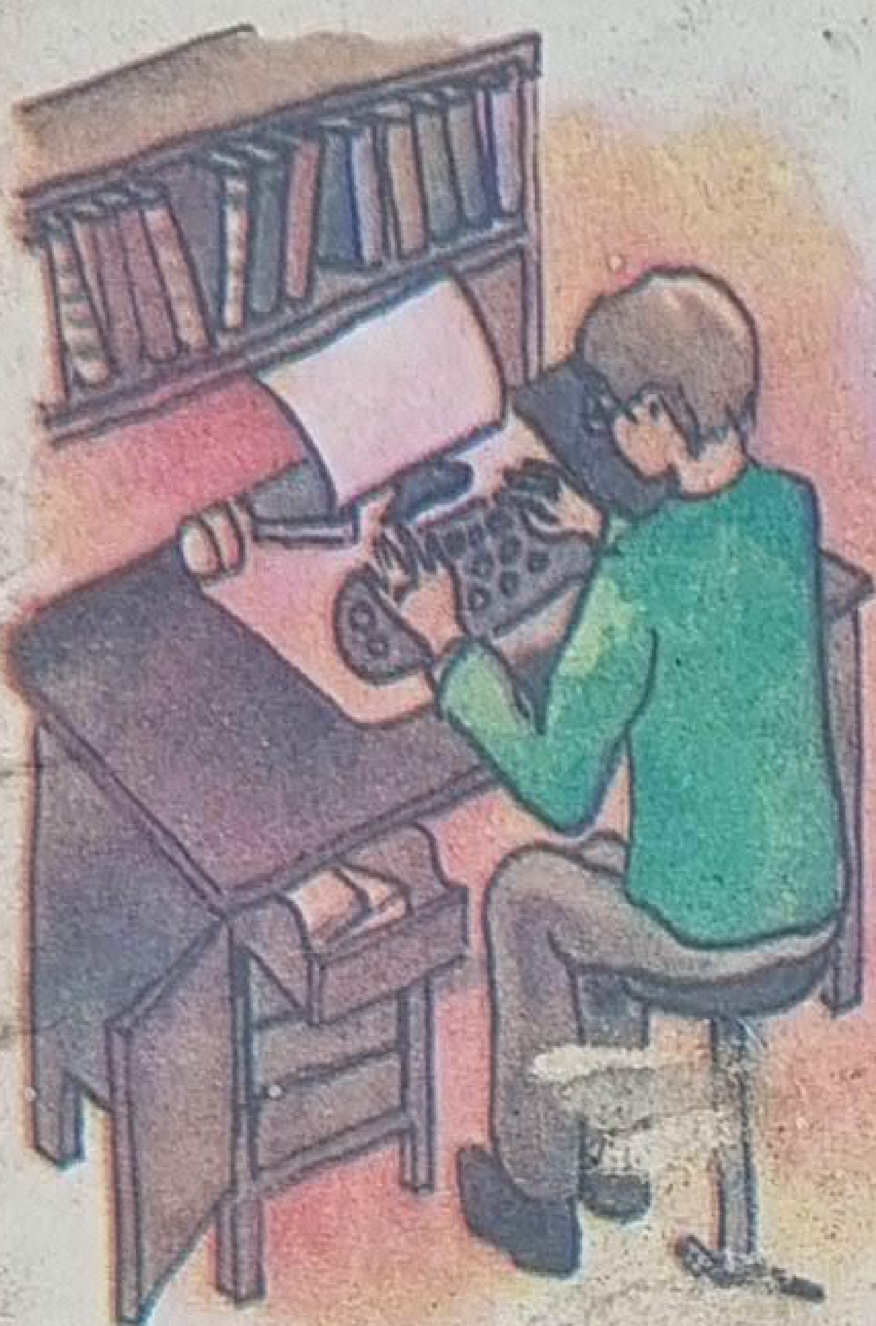
Коли й малюнки готові, майбутній підручник їде до друкарні, куди вже привезли папір, фарби, картон, нитки, клей...

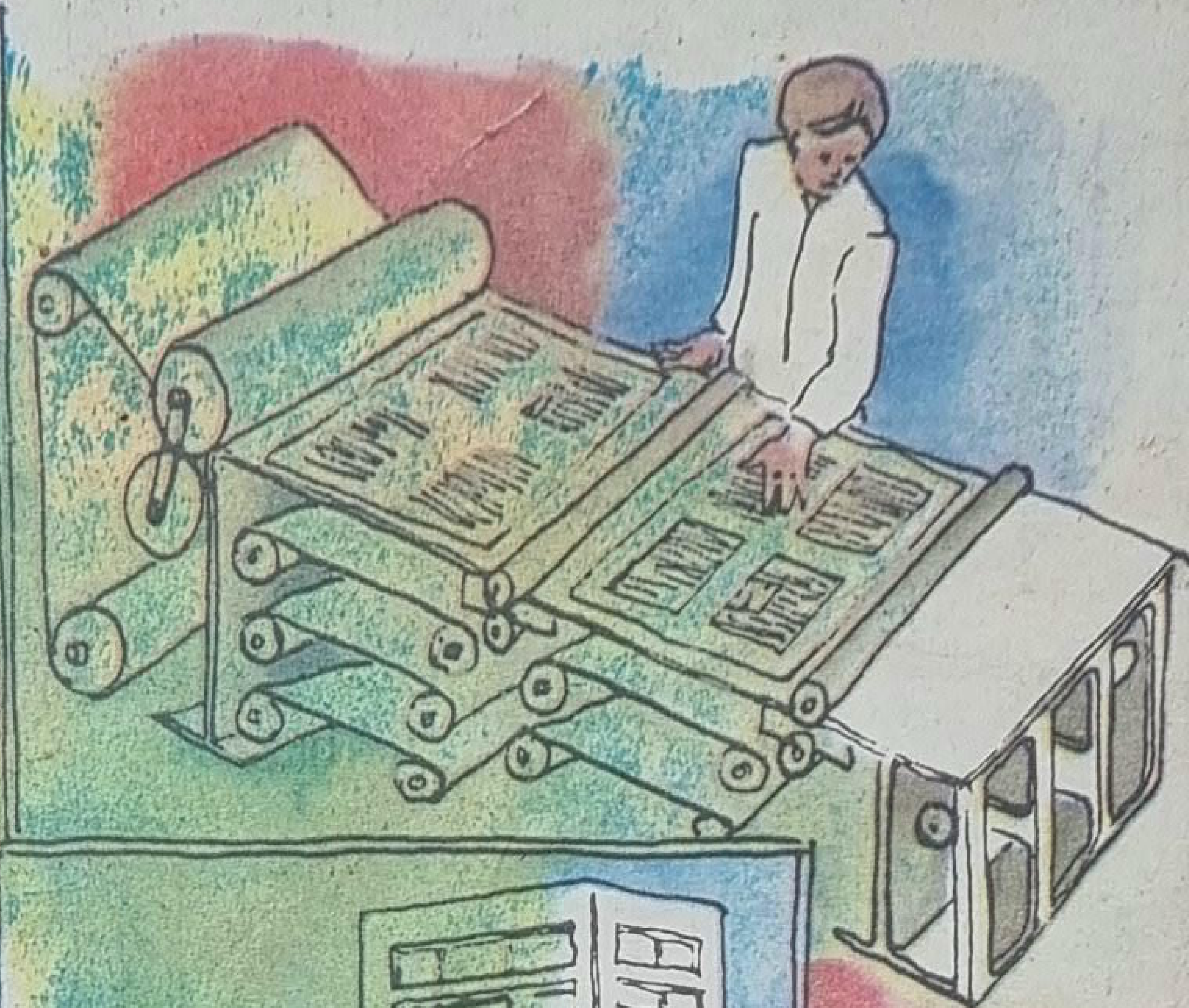

Складні машини, керовані робітниками, починають виготовляти саму книжку.

Як бачиш, твій підручник пройшов довгий шлях. До нього доклали рук, уміння, праці багато людей.

Тож — бери, користуйся ним! Бережи його!

[illegible] уваги усіх
першокласників,
другокласників,
третьокласників!

[illegible] хоче взяти участь у кон-[illegible] — підручник»?

Умови [illegible] прості. Обгорнути палітурки підручників; не рвати сторінок; не розмальовувати, не креслити їх; не псувати; не бруднити. Ось і все.

У травні закінчиться навчальний рік, тоді й чекаємо повідомлень від вас. Обов'язково напишіть: скільки учнів у класі; скільки всього підручників було в ужитку; скільки передано їх школі в хорошому та відмінному стані.

А внизу повідомлення повинні стояти [illegible]писи — директора школи і класного керівника.

Клас-переможець одержить премію — бібліотечку книжок з автографами письменників і велике спасибі від усіх друзів книги.

Малюнок В. ХОМЕНКА

Вадим СКОМАРОВСЬКИЙ

Зошит у лінійку

Поема

Малюнки В. МАНУЙЛОВИЧА

4

...А хлопчина Гайдару
Говорив тим часом:
— Звуть Оксанкою сестру,
А мене — Тарасом.
Все ми звідали сповна:
І нужду, і спеку,
Бо застала нас війна
У Криму, в Артеку.
Нас везли багато днів
Кіньми й поїздами,
Берегли від літаків
З чорними хрестами.
А домівка — он вона,
За ірпінським лісом.

...Як потвора навісна,
Диха полум'ям війна,
Скреготить залізом.
Подивись на дітвору —
Схожі, як близнята,
Брат — на меншеньку сестру,
А сестра — на брата:
Очі сині, наче льон,
І смагляві личка.
— Онде наша оболонь.
Аж не віриться, либонь, —
Мовила сестричка. —
Он — узлісся, річка, яр,
Дерево дуплисте.

І не втримався Гайдар:
— Там уже фашисти...
— Як? Невже? — забракло
слів,
І запала тиша.
А хлопчина спохмурнів:
— Прошмигну, як миша.
Ми проскочим крадькома.
Це для нас дрібничка.
— Наша мама там сама, —
Схлипнула сестричка.

Закінчення. Початок у «Барвінку» № 2 — 1979 рік.

5

Не до сну майору, не до сну,
Три доби не знає супокою.
Звичним рухом карту похідну
Розгорнув майор перед собою.

Чи старі помітки, чи нові —
Звісна річ, вони уваги варті.
Та, на жаль, є точки вогневі,
Досі не позначені на карті.

І тому майору не до сну,
Не до супокою-відпочинку.
У свою землянoчку тісну
Гайдара він кличе на хвилинку.
Зручно притулився до стіни
І заводить про бійців розмову:
— За Ірпінь ходили вже вони
І цієї ночі підуть знову.
Провідник нездужає якраз.
Це мене турбує і тривожить.
— А якщо Оксанка і Тарас?
— А чи зможуть?
— Думаю, що зможуть.

6

Від майора повернувсь Гайдар,
Як завжди, із настроєм бадьорим:
— Нумо почитаємо буквар,
Про серйозні справи поговорим.

А в руках у нього олівці
І один-єдиний аркуш тільки,
На якому — ромби, прапорці,
Лінії, трикутники і стрілки.
Дивляться Оксанка і Тарас
На кружальця, риски, закарлюки,
А Гайдар їм каже:
— Це для вас
Азбука військової науки.
Кожна буква тут — умовний знак,
Особлива для бійця помітка:
Кулемет, гармата чи літак,
Мінне поле, танк або зенітка.

Уночі ми підем за Ірпінь.
Ви — надовго, я — лише до ранку.
Підемо у розвідку...—
І він
Обійняв Тарасика й Оксанку.—

А, крім того, просьба є до вас:
Виявить укріплення військові.
І тоді Оксанка і Тарас
Впевнено сказали:
— Ми готові!

— От і добре,— відповів Гайдар,
Глянувши довірливо на діток.—
А оце від мене скромний дар.
Зошит у лінійку. Для поміток.

«Виявлю. Позначу. Передам». —
Б'ється думка, як невтомна
пташка.
Погортали аркуші, а там —
Вибухом обпалена ромашка.

А Гайдар — чи знав про те, чи ні —
Тихо мовив:
— То на згадку, друзі.
Прийде час, і квіти чарівні
Рясно зійдуть на ірпінськім лузі.

7

Ірпінь перейшли по мілкому. Убрід.
Нечутно пірнули в кущі верболозу.
В колючому дроті зробили прохід.
Минули дозори — найпершу загрозу.

За темним узліссям, відлюдним, глухим,
Повзли чагарями до крайньої хати:
Гайдар — попереду, Тарасик — за ним,
А потім — Оксанка, сержант і солдати.

Коли угорі, як вогненні джмелі,
Імлу прошивали трасуючі кулі,
Вони припадали лицем до землі
І ніби тонули в тривожному гулі.

Повзли ланцюжком, наче риба, німі.
Натрапили стежечку, схожу на змійку.
Гайдарівський погляд відчувши в пітьмі,
Хлопчина подумав про зошит в лінійку.
Там зірка червона горить, ніби жар,
І вогник її потьмяніти не може.
Хай буде спокійний Аркадій Гайдар,
Ми точно позначим об'єкти ворожі.
Позначим — і зразу в тайник, у дупло.
Отак, як домовлено вчора з майором...
Гайдар зупинився: нарешті — село!
— Щасти вам! — озвався він тоном бадьорим.
Як тіні метнулись Оксанка й Тарас.
За мить підвелися і зникли так само.
Левада. Місточок. Низький перелаз...
І раптом почулося:
— Дітоньки...
— Мамо!

8

Неначе ластівка-веснянка,
З'явилась вісточка, нівроку.
Її Тарасик і Оксанка
Вночі прислали з того боку.

У дні війни такі записки,
Либонь, важливі, як гармати:
На плані — ромби, стрілки, риски,
Кружальця, лінії, квадрати.

Гайдар тоді біля землянки
Стояв зворушений до краю:
«Мої Тарасики й Оксанки,
Я вас до серця пригортаю!».

Стояв з листочком заповітним,
Озброєний, у гімнастерці.
Думки у погляді привітнім
Відбились, наче у люстерці.

Стояв замріяний і добрий
І вірив: прийде Перемога!
А перед ним аж ген по обрій
Лежала зранена дорога.

Тарас ШЕВЧЕНКО

С О Н

На панщині пшеницю жала,
Втомилася; не спочивать
Пішла в снопи, пошкандибала
Івана сина годувать.
Воно сповитеє кричало
У холодочку під снопом.
Розповила, нагодувала,
Попестила; і ніби сном,
Над сином сидя, задрімала.
І сниться їй той син Іван
І уродливий, і багатий,
Уже засватаний, жонатий —
На вольній, бачиться, бо й сам
Уже не панський, а на волі;
І на своїм веселім полі
Удвох собі пшеницю жнуть,
А діточки обід несуть.
Та й усміхнулася небога.
Прокинулась — нема нічого.
На Йвася глянула, взяла
Його тихенько сповила
Та, щоб дожать до ланового,
Ще копу дожинать пішла.

Малюнок
Г. ТУЛЬЧЕВСЬКОЇ

Коли Оксана і Андрійко зайшли до Барвінка, він був дуже заклопотаний — заряджав новою плівкою фотоапарат.

— От добре, що ви зайшли! — зрадів друзям. — Я саме збираюсь до Палацу піонерів на зустріч з делегацією архітекторів Соціалістичної Республіки В'єтнам. Підемо разом.

— А чому архітектори прийшли до нашого Палацу? — поцікавився Андрійко.

— Щоб подивитися, як він збудований. Адже в'єтнамці зараз працюють над проектом Палацу піонерів у Ханої,. — відповів Барвінок.

— О, ми знаємо про це! — відгукнулась Оксана.— Піонери й жовтенята нашої школи посилали подарунки в'єтнамським дітям. А ще ми збирали кошти на будівництво цього Палацу, як і учні інших шкіл.

У клубі інтернаціональної дружби Київського палацу піонерів та школярів імені М. Островського в'єтнамські гості стояли щільно оточені піонерами та жовтенятами. Оксана і Андрійко теж до них приєднались. А Барвінок не тільки слухав цікаві розповіді гостей, а й устиг зробити кілька гарних знімків. Ось один з них. На ньому керівник делегації товариш Чан Тхань та архітектор Нгуєн Чік Луєн серед київських школярів.

Затамувавши подих, слухали діти розповідь керівника в'єтнамської делегації товариша Чан Тханя.

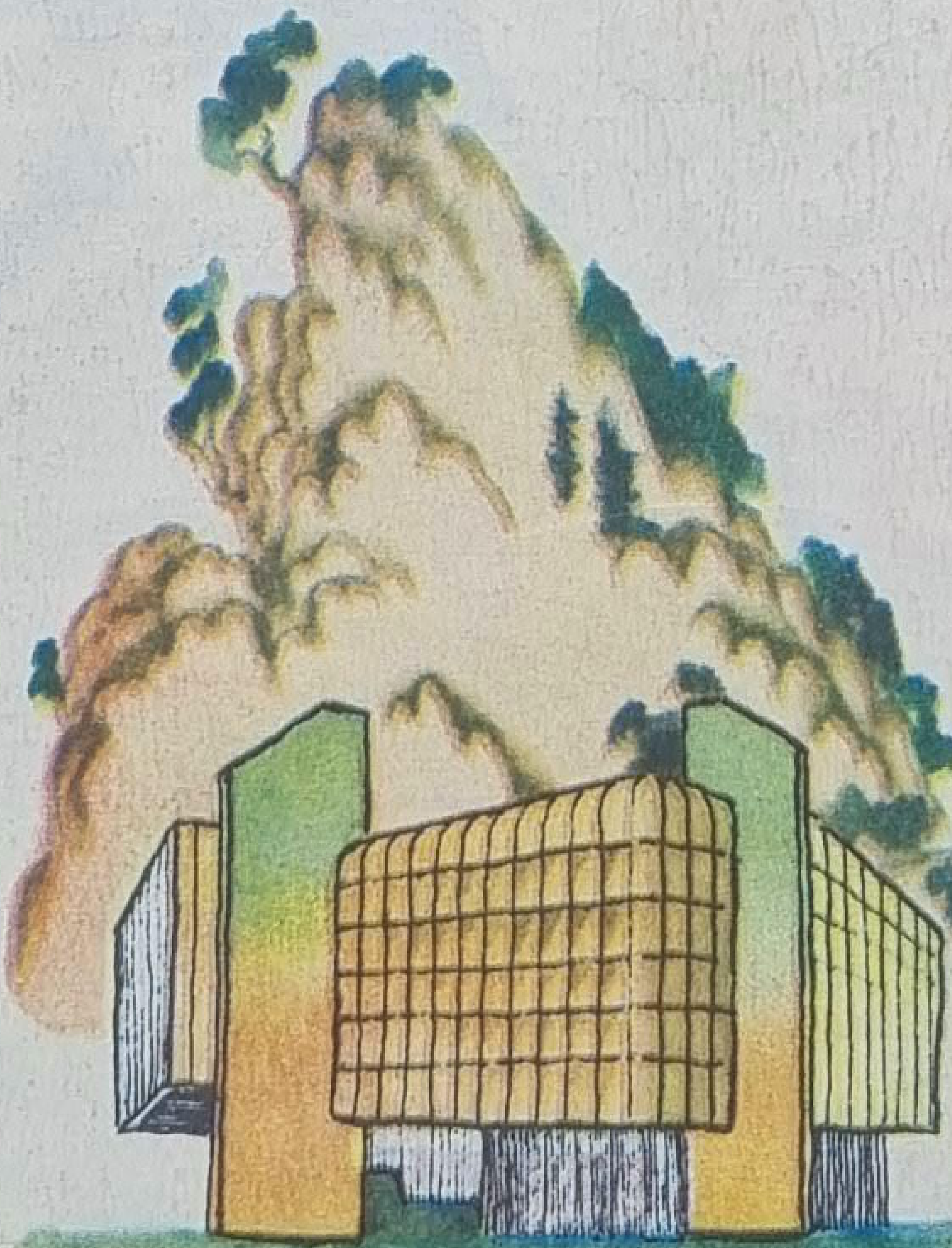
— Ще зовсім недавно наші діти страждали від нестатків, постійного страху перед вибухами бомб і снарядів. А сьогодні на в'єтнамській землі замайоріли прапори перемоги і свободи. Для дітей відчинились двері шкіл. От і вирішили ми збудувати великий красивий Палац піонерів, де діти почували б себе як у казці.

— Яким же буде цей Палац? — допитується Андрійко.

— Палац буде споруджено в центрі міста Ханоя, на березі озера Таї,— розповідає архітектор Нгуєн Чік Луєн.— Він стоятиме на колонах, а тому нагадуватиме міст. Навіть у спеку в Палаці віятиме прохолодою, яка матиме ніжний запах лотоса, завдяки своєрідній архітектурі.

На прощання в'єтнамські гості сказали:

— Нам дуже сподобалась ваша країна. Ми помітили, що в інтер'єрі Київського палацу піонерів зображено сонце. Символ сонця повсюди буде і в нашому Палаці. Радісне дитинство неможливо відділити від сонця. Нехай же воно завжди світить і радянським дітям, і в'єтнамським, і дітям усієї земної кулі.

— Барвінку, давай полетимо до В'єтнаму, — запропонувала Оксана, коли зустріч закінчилася.

Усі троє сіли до чарівного літачка, і він за мить переніс їх на квітучу в'єтнамську землю. Там їх зустріли юні в'єтнамці Чан Тхі Тянг і Ле Ван Тхей. Вони розповіли жовтенятам про в'єтнамських піонерів та серпенят, показали, яка красива їхня батьківщина.

ший малюнок. — Але чому машина така зелена?

— Як це чому?! — здивувався Тимко. — Просто тому, що до ЗЕЛЕНОЇ машини можна сісти і вшістьох і вдвадцятишістьох. Можна сісти й ускількох завгодно. І ніхто нічого не скаже. Адже це не таксі. Це ЗЕЛЕНА МАШИНА.

Ми сядемо до ЗЕЛЕНОЇ МАШИНИ: бабуся, дідусь, ти і мама, — почав перераховувати Тимко всіх, кого він намалював, — Оленка, Денис, Славко, Наталя. Я буду за кермом. Дідусь скаже: «Ну, Тимоше, поїхали!». І ми поїдемо. Куди захочемо, туди й поїдемо, тому що повсюди горітиме ЗЕЛЕНЕ світло. Захочемо ліворуч — поїдемо ліворуч. Захочемо праворуч — будь ласка. Захочемо прямо — скільки душа забажає. Куди захочемо, туди й поїдемо, тому що в нас ЗЕЛЕНА МАШИНА.

Ми їздитимемо довго-довго, доки не набридне. Але нам не набридне, тому що ми поїдемо до ЗЕЛЕНОГО лісу.

У ЗЕЛЕНОМУ лісі ростуть ЗЕЛЕНІ дерева, ЗЕЛЕНІ-ЗЕЛЕНІ, як наша МАШИНА.

Ми встанемо з МАШИНИ й підемо босоніж по ЗЕЛЕНІЙ траві, і наші п'яти теж стануть ЗЕЛЕНИМИ.

Ми опустимо ЗЕЛЕНІ п'яти в ЗЕЛЕНЕ озеро і з ЗЕЛЕНОЇ води вистрибнуть ЗЕЛЕНІ жабки.

Вони сядуть на ЗЕЛЕНЕ латаття, вибалушать ЗЕЛЕНІ очі й скажуть голосами ЗЕЛЕНИМИ-ЗЕЛЕНИМИ, як наша МАШИНА:

— Ква! Ква! Ква! До нас в гості приїхала ЗЕЛЕНА МАШИНА!

І разом з МАШИНОЮ почнуть танцювати й співати ЗЕЛЕНІ пісні. Нам буде дуже весело, ми голосно сміятимемось.

А ввечері сядемо до ЗЕЛЕНОЇ МАШИНИ і вирушимо додому. Вдома питимемо чай і їстимемо ЗЕЛЕНЕ агрусове варення.

Тимко поглянув на тата.

— Прекрасна машина, — сказав тато.

— Дуже містка, — сказав дідусь.

— Найголовніше, що вона ЗЕЛЕНА і ти сам її намалював, — сказала мама й поцілувала Тимка.

Переклала з російської О. МАКАРЕНКО

Тетяна ПОЛЯКОВА

Сьогодні свято в мами.
Для мами є у нас
пиріг —
такий рум'яний,
як сонце в ранній час.
А свято, як погляну,
таке замерзле йде.
Бо день, хоча й весняний,
але ж холодний день.
Тоді сказав я мамі:
— Пустімо свято в дім.
Нехай посидить з нами,
із ним поговорім.
То, може, ще й захоче
лишитись назавжди.
А мама:
— Синку, свято
в дорогу проведи.
Ну як йому гуляти,
сидіть у нас в теплі?
Чекають цього свята
всі мами на Землі.
Хай наші привітання
воно їм однесе,
нехай для всіх настане
день радості й пісень.

Переклав з російської
Д. ЧЕРЕДНИЧЕНКО

Земля Світлячків

Повість про Сиза XII, про лісових стовусів і тривусів та їхню перемогу над страшними печерними ворогами

Віктор БЛИЗНЕЦЬ

Малюнки О. СЕНЧЕНКО

РОЗДІЛ СЬОМИЙ

Обвуглені дерева. Страшна ватага, що пробиває собі дорогу в хащах лобами. Втеча, погоня, підводна мандрівка

Сиз витяг з кисета гниличку, присвітив над землею. В густі кущі, вниз вела не дуже помітна стежка, протоптана дикими кабанами до річки. Чублик, а за ним Сиз продерлись крізь кущі, забрели в якесь болото. По гнилій колоді вони перейшли Кабанячу річку і вступили в глухий, дикий ліс, куди стовуси й тривуси не дуже любили потикатися.

Густіший, похмуріший ставав ліс, більше бурелому валялося на землі, все тут давно обросло товстим шаром моху.

— Не біжи, — попросив Чублика Сиз. — Мені щось натерло ногу.

Старий сперся рукою на стовбур сосни, хотів глянути, що йому нестерпно муляє в п'яту. І раптом... Висока сосна (від легкого доторку!) посипалась на землю, як порох. Сиз не повірив своїм очам. А сосна рухнула на землю, осіла, на її місці виросла купа чорного згару. І тільки зараз Чублик і Сиз помітили: якийсь дивний ліс! Ніби всохлий. Ніби він змертвів. Птахів не чути. Не ворушаться в дупликах дятли. Не точать кору древоїди.

— Дядечку Сизе, гляньте, — прошепотів Чублик. — Он в тому дуплі... білченята... вони мертві... хтось їх спалив.

Чублику одразу згадалися давні-давні розмови про якогось страшного приблуду з мертвою пащею, про те, як він хукав у дупло — і вмирали одразу пташенята, як торкався лапою до дерева — і дерево вмить всихало і клякло. Невже то правда? Невже є на світі душогуби, які все квітуче і живе обертають на дим і попіл?

— Кр-р... Ку-а-а! — раптом закричала над ними чорна птиця, швидко пронеслась вгорі, між обвугленими деревами.

Сиз від того наглого крику стрепенувся: де він бачив, де чув таку птицю?.. Так, у джунглях — оцей зловісний

Продовження. Початок дивися в «Барвінку» № 12 — 1978 рік, № 1, 2 — 1979 рік.

крик з пітьми, оцей розмах сильних і хижих крил... Куа, нічна птиця, предвісниця лиха...

Сиз, пригнувшись, стояв, а Чублик нетерпляче заторсав його:

— Дядечку, дядечку, гляньте туди... Хтось підкрадається...

Між вигорілими деревами — з того боку, куди полетіла птиця — перебігали розпатлані тіні. Ось вони стали, притаїлись за деревами. І раптом Чублик вкляк: просто до них чалапав високий довготелесий страшило. За ним — ціла ватага.

— Ага, ось де вони, двоє карликів! — зареготав перший страшило. — Сховались під деревом! Як руді миші! Ловіть їх! Зараз ми їх підсмажимо на вогні!

Страшило махнув рукою — і десяток чи два волохатих здоровил, важко загрібаючи лапами, посунули до них.

Чублик і Сиз із жахом дивились, як наближаються страховиська, і не в силі були поворушитися. Приблуди оточували їх.

— Дядечку, тікаймо! Вони ж нас з'їдять! — скрикнув Чублик.

Вони зірвались з ніг і вдвох, мов зайці, кинулись в кущі. А страховиська з криком і диким виттям гналися за ними.

І що за мана!

Тут же, просто на очах, розбійники міняли подобу. То бігли наче ведмеді, то раптом перевдяглися — і гналися вже як ватага воїнів-кочівників.

Сиз впав, Чублик ще пробіг трохи і провалився в яму. Майнула думка: «Сиза сюди! Тут порятунок!». Видерся, намацав Сиза, та підняти не міг, просто покотив у схованку.

Тільки вони попадали, як над ними затріщало — здоровили в шкурах-накидках перестрибували через рів і мчали далі.

— Де вони? Ми їх загубили! — страшним риком озвався один воїн-страшило, найбільший в усій ватазі, мабуть, їхній атаман. — Ану, всі назад! Перенюхайте землю, а щоб знайшли їх!

Волохаті мамули повернулися і всі, як бики, загребли лапами землю, занюхали вогке листя.

Добре, що Сиз і Чублик сховалися трохи далі, в чагарях.

— Дядечку, десь тут річка, давайте туди... під воду.

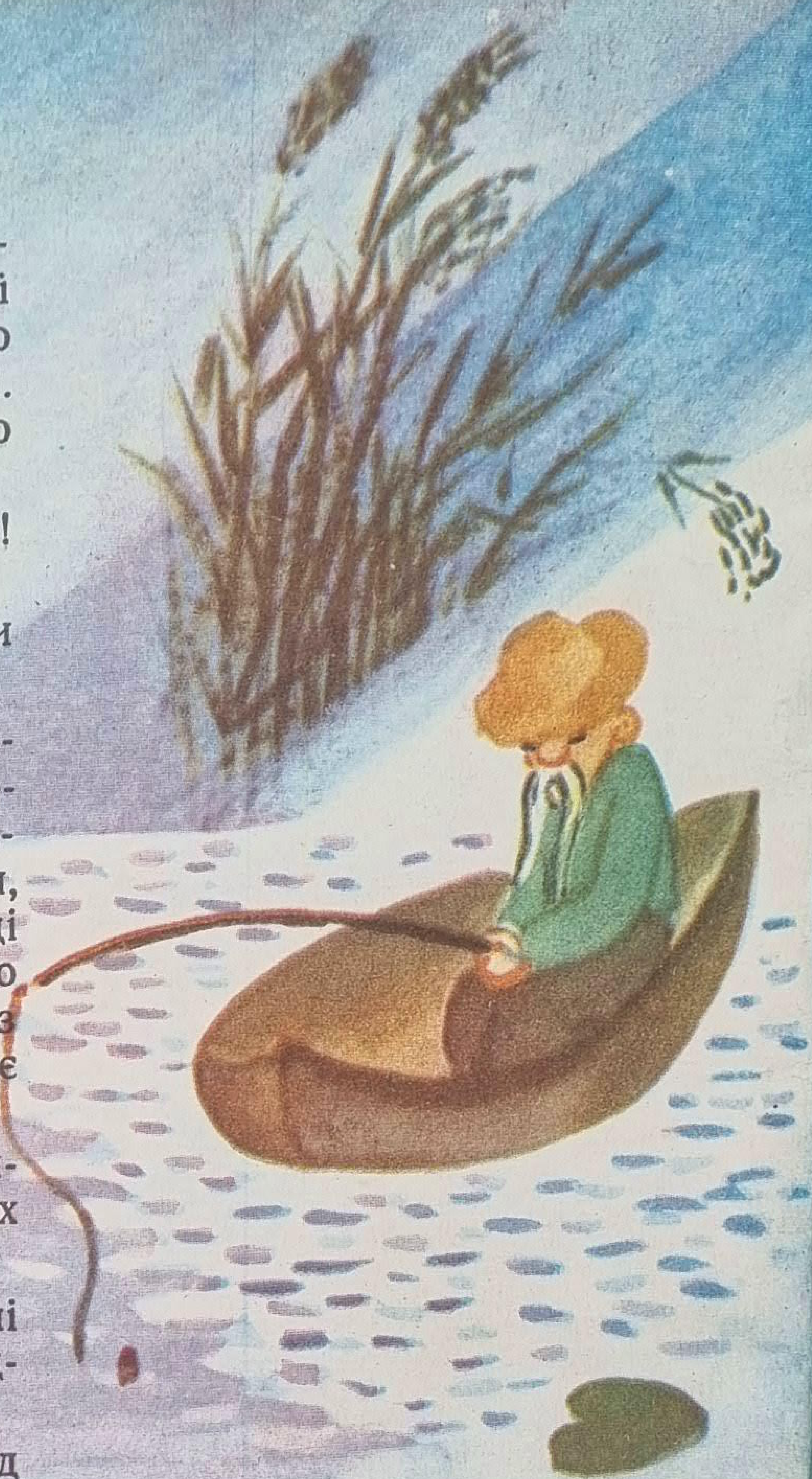
— Ох, не можу, Чублику. Ногу... Ногу я підвернув.

— А ви спирайтесь на мене. І швидше, бо зараз вони сюди!..

Він підсадив Сиза — і вони поповзли.

Захлюпотіла річка — порятунок! Ще трохи повзком, ще трохи пролізти... Попадали, як гречані снопи, і обидва — зникли.

Здоровили стовпились над берегом, роззявивши свої верші.

— Де вони? Куди вони щезли? Шукайте їх!

Чублика несло під водою, як равлика, він плив, згорнувшись клубочком, якщо треба, міг взяти очеретину і притаїтись на дні, дихати через трубочку. А от дядько Сиз... А Сиз XII зачепився за першого ж пенька на дні. Виліз до пояса з води, заборсався. І тоді знов над його головою страшним криком прокричала Куа.

— Ага! Вони там! — заревли мамули. — Доганяйте! Ловіть їх!

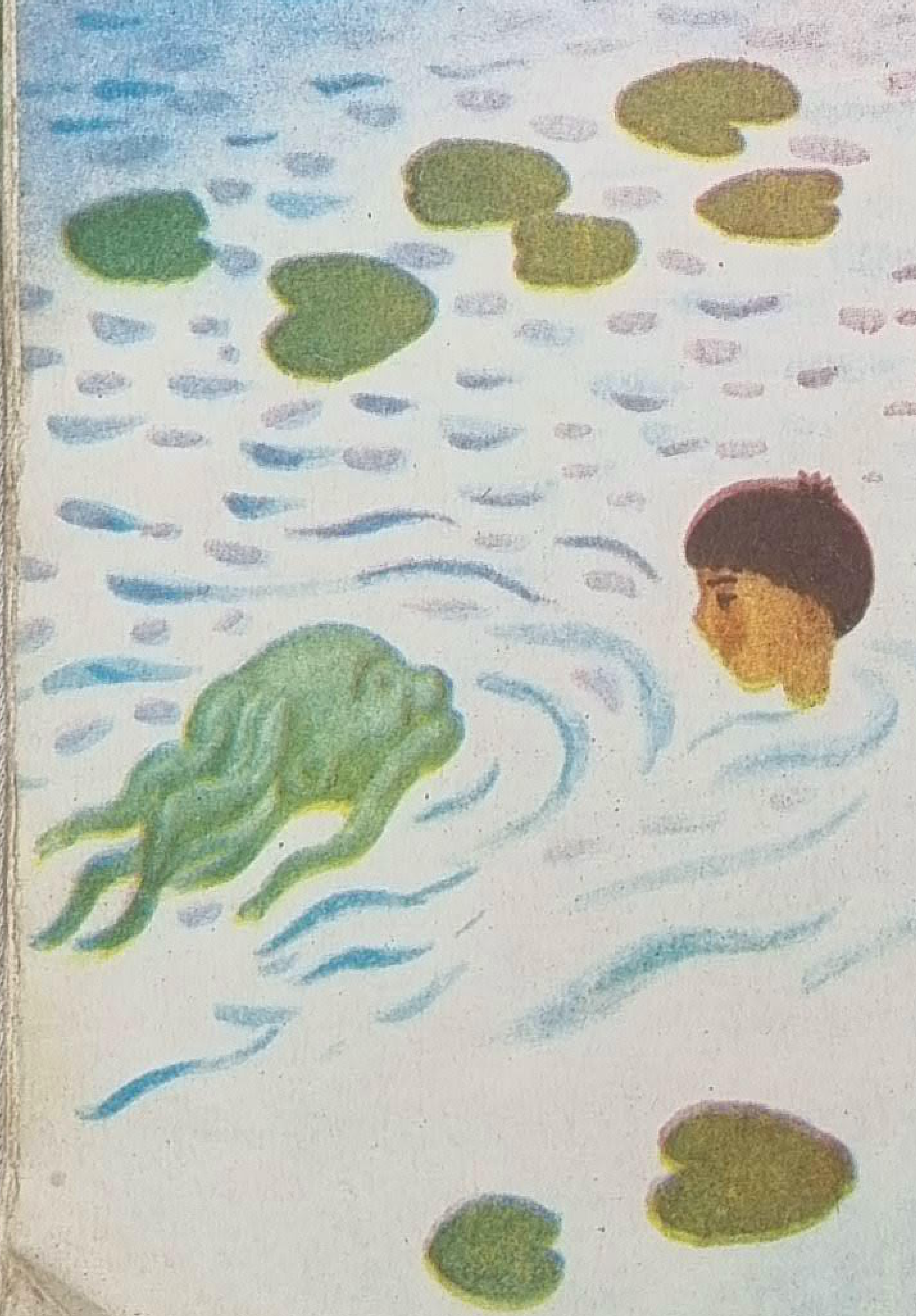
І знов почулось: бух! бух! Волохаті лобами збивали дерева і неслись напролом понад берегом.

Сиз XII склав на животі руки, заплющив очі і сказав: «Раз, два — пірнаю!» — і пірнув. Його понесло водою, як бочечку. Куа летіла над ним і пронизливо каркала, а берегом тупотіли, неслись ватагою здоровили, збиваючи на шляху дерева. Сиз раптом зник. По воді плив тільки якийсь невеличкий темний сучок, із котрого дрібненькими бульбашками виступало повітря. Ніхто з мамул і не здогадався, що то Сиз пливе собі і дихає через люльку.

Птиця ще разів два пронеслась над річкою, із свистом розсікаючи повітря. Щось крикнула на волохатих потвор, і ті гуртом повернули у мертві хащі.

...Між осокою, на піщаній відмілині, сидів у човні старий глухенький стовус Лапоня і дрімав над вудкою.

Щось важко бовтнуло і погнало хвилю на берег. Дід розплющив очі. Із води ліз величезний сомисько. У старого затряслось все тіло: той сом чалапав просто до нього і відпирхувався.

Лапоня кинув вудку і пустився в густі очерети.

— Дядьку Сизе! Дядьку Сизе! Дивіться, як ми старого Лапоню налякали!

Впали вдвох на пісок, щоб трохи перепочити. Сиз лежав і заклякло думав: що то за потвори, що то за мертвий ліс, звідки взялась та хижа птиця?

— Гайда додому, бо скоро світатиме, — стурбовано мовив Сиз.

Встали й пішли понад річкою, в широкі луги, на місячне сяйво, яке коливалося, вигравало на озері.

Вони підходили до корча, коли знов пронеслась над ними чорнодзьоба птиця і крикнула мертвим голосом:

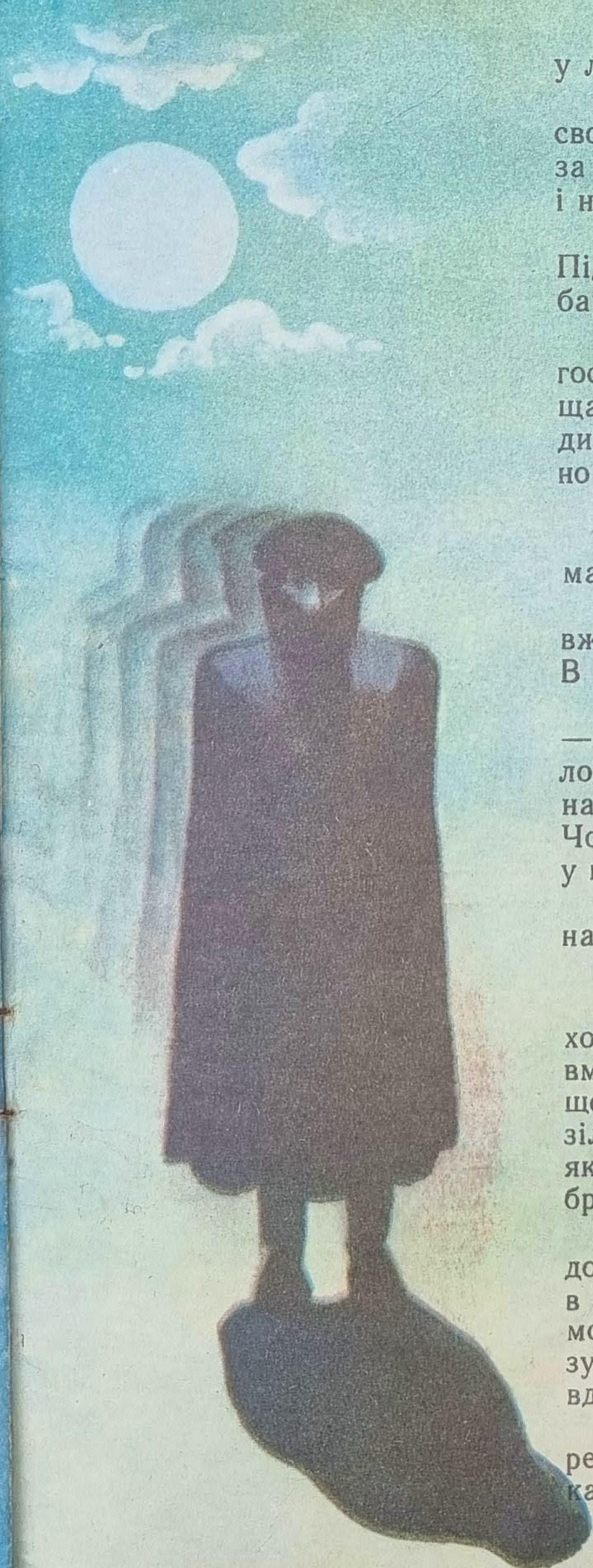
— К-к-куа!

Повернула, кинулась з неба на них. Здавалось, хижим оком вона хотіла заглянути їм у вічі, щоб запам'ятати обох їх навіки. Раптом щось кинулось їй назустріч. Кинулась Сизова зозуля, маленька й темна, як грудочка, і хижа птиця перед ударом зозулі раптом югнула вбік, скрикнула і, наче зламавши лет, різко знялась вгору.

«Втекла, втекла, гемонська птиця!» — раділи Чублик і Сиз.

РОЗДІЛ ВОСЬМИЙ

Дивний гість-відвідувач. Як з одного зробилося дванадцять. Напад і нагле викрадення Сиза

Сиз встав, вийшов на вулицю. Глянув на зорі, на небо, на ліс і пішов одчиняти музей.

Запалив світло у першому залі, і от глядь — перед ним перший гість. Виріс наче з-під землі. Видно, гість далекий і одягнений трохи незвично — в чорному плащі-накидці. Високий комір і насунутий низько берет закривали майже все лице, так що очі його визирали тільки у вузеньку щілинку.

Сиз натоптав люльку і сказав:

— Прошу! Перший зал. Світлячки, які трапляються у лісі просто на землі.

Довгим чубуком, як указкою, став показувати гостеві свої скарби — гнилички, трухляві корінці й кору. Але що за бісова мана? Низом так і тягло, так і віяло холодом — і ніби від гостя.

— Прошу вас, другий зал, — запрошував Сиз. — Підземні світлячки — личинки, дуже симпатичні хробачки...

Сиз оглянувся. І прикусив люльку. Замість одного гостя — стояло вже два! Однаковісінькі! В чорних плащах-накидках, з вузькими щілинками для очей. Вони ходили в ногу, один за одним, їхні кроки твердо й дерев'яно відлунювали в коридорах.

— Третій зал, жуки-світлячки...

Сиз повернувся: з одного гостя — вже три! Що за мана?

В четвертому залі — чотири! Так, так, з одного гостя вже стало їх аж чотири! В п'ятому залі їх стало п'ять! В шостому — шість! В сьомому — сім!

Як, звідки вони вигулькували? Тільки Сиз одвертався — і вже стояв новий гість, в потилицю першим. І не холодом, а морозом тягло від них. В останньому залі, дванадцятому, їх стояло за спиною Сиза рівно дванадцять. Чорні плащі, берети, мов забрала, опущені до брів, руки у всіх за спиною.

Добрий наш Сиз і не знав, яка небезпека зависла над ним!

— Дозволю звернути вашу високу увагу...

Ці слова так і застряли в його горлі. Бо раптом — хоп! — дванадцятеро гостей разом ступили до нього і вмить накинули йому на голову чорний мішок. Дали щось понюхати блекотно-солодке, і від того дурманного зілля Сиз провалився в глибокий сон. Правда, сон був якийсь химерний, чаклунський: він спав, а проте все добре чув.

Сиза несли зв'язаного, і він — на якомусь повороті до лісу — відчув: щось легенько ворушиться коло нього в мішку. Просто перед самісіньким його лицем, губами можна торкнути—крило, м'яке лагідно-тепле пір'я... Зозуля! «Ти й тут зі мною, моя сиза голубка! Ну що ж, вдвох не так страшно».

Довго їх трясли на плечах. Несли мертвим лісом, через якусь річку й болото, а далі загромохкало під ногами каміння.

Гуркнули кам'яні ворота, з димом і шипінням в пазах одчинилися.

Та от мішок кинули на землю, і один з дванадцяти, як із гармати, випалив:

— О, великий сокрушитель скель і спалитель лісів, найсильніший і найхоробріший царю під землею і на землі, наш безсмертний Магаво! Твоє повеління ми виконали: ось коло твоїх ніг той жалюгідний карлик, що хотів розвідати «чому?».

— А де той менший карлик, який теж осмілився ступити з ним за річку, в мої володіння? — гримнуло кремінним голосом.

Неважко було зрозуміти, що то озвався не хто інший, як сам Магава.

Довго висіла грізна мовчанка, аж камінь закришився під поглядом Магави. Знов рахнуло й зашкребло над головами, і ватаг дванадцяти швидко забелькотів про те, що вони, недостойні піддані, все зробили, щоб виконати повеління безсмертного сокрушителя: сімнадцять разів оббігли круг озера, хотіли враз і негайно схопити меншого карлика, та схопити його не можна було ніяк: він сидів на воді, в довбанці. А вода...

І тут Сиз почув про воду щось дуже химерне. Виходить, «сокрушителі і спалителі» найбільше бояться живої води і живого вогню. Бо колись їм прамати, якась печерна Гаргара, що викрадала людей, перед смертю сказала: «О мої любі, мої хижі діти! Ніколи й ніде не підступайте до води — вода для вас смертна. Ніколи й ніде не чіпайте живого вогню, він вас спалить. Ходіте сушею, ходіте скелями і лісами, несіть на стрілах чорний вогонь, а в душах — печерну безстрашність — і вас ніколи й ніхто не поборе ні під землею, ні на землі».

Одне слово, виходило, що меншого карлика (а Сиз догадався, що то мова про Чублика) так і не спіймали.

Магава довго й грізно дихав. Нарешті, повелів:

— Киньте його в темну яму-печеру, розв'яжіть і пильнуйте у два ока, щоб було рах-рах! А завтра — на допит, я спечу його на вогні і з'їм, якщо мовчатиме, з'їм з кісточками, кха-ха, перед першим сніданком. Чули?

— Рах! Рах! — відповіли дванадцятеро.

— Ідіть! А ви, болотні найманці-лайдаки, ви знов повертайтесь у ліс. Спіймайте мені коло озера, в корчах, найстаршого карлика.

(Далі буде)

МАТИ СОЛДАТА

У нашому селі стоїть пам'ятник солдату, який загинув за нашу рідну Батьківщину під час війни. На всі свята ми приходимо до пам'ятника, прибираємо, приносимо квіти...

Якось до нас підійшла стара жінка. Це була мати цього солдата. Вона приїхала здалеку, з Півночі, щоб провідати могилу свого сина, яку розшукувала багато років...

Світлана ГУСТІК,
с. Медове
Кіровоградської області.

НАША ВЧИТЕЛЬКА

Я дуже люблю свою вчительку. Вона розумна, добра, красива. А як вона любить усіх нас, своїх учнів! Буває так — не зрозумієш чогось, піднімеш руку, щоб перепитати, а вона ще раз розповість, і ще, і все стає зрозуміло. Які б питання їй не задавали учні, вона обов'язково дасть відповідь, бо дуже-дуже багато знає.

Зухра ПАНАХОВА,
м. Сарань
Карагандинської області.

МОЯ МАМА НАЙКРАЩА У СВІТІ

Вчуся я добре, на «4» і «5». Допомагаю мамі в домашньому господарстві і на роботу до неї приходжу, щоб допомогти, чим можу. Мама працює на фермі вже 9 років. Вона передова доярка, має орден за хорошу роботу! Я люблю свою маму, вона найкраща у світі. Хочу поздоровити її і усіх-усіх мам з святом 8 березня!

Оксана БІЛОКУРЕЦЬ,
с. Іванівка
Волинської області.

На першій та на останній сторінках журналу — малюнки учасників художньої студії Київського палацу піонерів та школярів імені М. Островського Світлани МЯСНИКОВОЇ та Вадика ЕЙДЕЛЯ

Макет В. БЛОНСЬКОГО

Головний редактор А. І. Давидов.

Редколегія: Т. І. Волгіна, Л. А. Греков, О. М. Єфімов (відповідальний секретар), Н. Л. Забіла, О. Д. Іваненко, В. І. Кава, А. С. Мільковицький, О. І. Пархоменко, М. А. Пригара, Н. Г. Федотченко, Б. Й. Чалий.

Художній редактор Г. Г. Сокиринська.

Технічний редактор М. К. Акопова.

Коректор Н. І. Сподаренко.

Журнал засновано в 1928 році. Виходить раз на місяць. Рукописи не повертаються.

Здано до набору 05. 01. 79. Підписано до друку 31. 01. 79. Формат видання 60×90/8. Офсетний друк. Умовн. друк. арк. 3. Обліково-видавн. арк. 3,81. Тираж 450.000. Зам. 06329.

Адреса редакції: 252050, Київ-50, вул. Білоруська, 5. Тел. 79-78-85.

Ордена Леніна комбінат друку видавництва «Радянська Україна», Київ-47, Брест-Литовський проспект, 94.

«Барвинок», журнал ЦК ЛКСМУ и Республиканского Совета Всесоюзной пионерской организации имени В. И. Ленина для школьников младших классов (на украинском языке). Ордена «Знак Почёта» издательство ЦК ЛКСМУ «Молодь».

Індекс 74022

Ціна 15 коп.